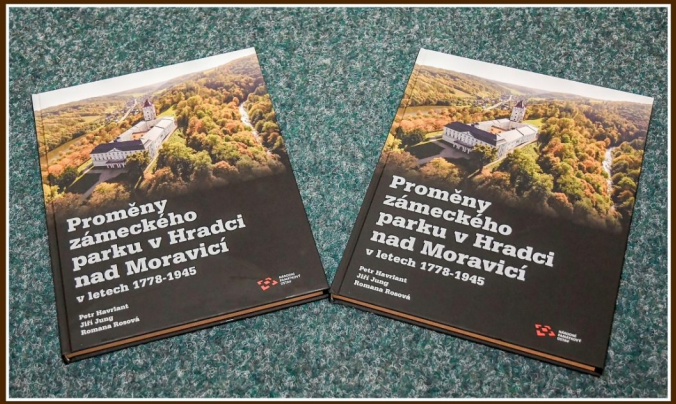

Foto Jiří Hajduk

Křest knihy

za účasti autorů

Hradec nad Moravicí

Národní dům

18. 4. 2018

Proměny zámeckého parku v Hradci nad Moravicí v letech 1778 - 1945

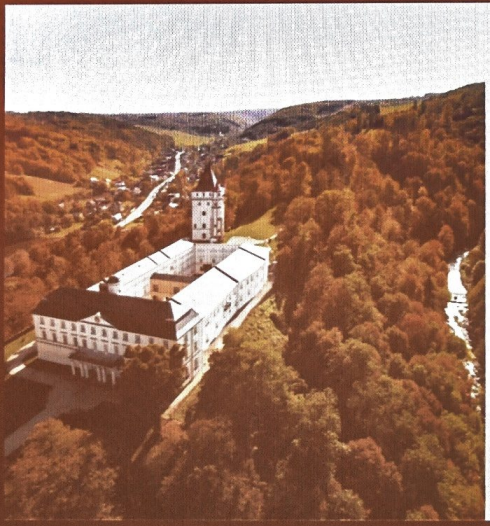

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV

Národní památkový ústav
státní zámek Hradec nad Moravicí ve spolupráci
s Městskou knihovnou v Hradci nad Moravicí
si Vás dovolují pozvat

na přednášku a křest nové knihy

Proměny zámeckého parku v Hradci nad Moravicí v letech 1778-1945

Beseda s autory se uskuteční
dne 18.4. (středa) od 16.00 hod.
v kinosále Národního domu
v Hradci nad Moravicí

18. 4. 2018 Hradec nad Moravicí

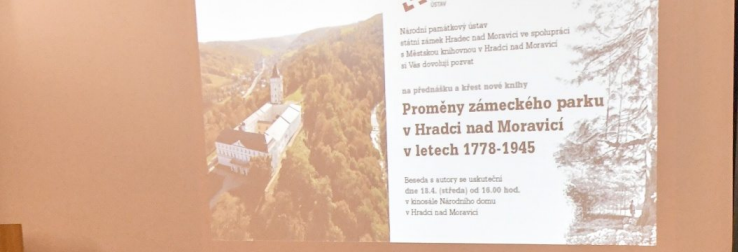
Národní památkový ústav
státní zámek Hradec nad Moravicí ve spolupráci
s Městskou knihovnou v Hradci nad Moravicí
si Vás dovolují pozvat
na přednášku a křest nové knihy
Proměny zámeckého parku
v Hradci nad Moravicí
v letech 1778-1945
Beseda s autory se uskuteční
dne 18.4. (středa) od 16.00 hod.
v kinosále Národního domu
v Hradci nad Moravicí
18. 4. 2018 Hradec nad Moravicí

r. 1956 – Zámecký park na Hradci u Opavy
mapa parku

7
6

Letecké snímkování
r. 1953
Vojenský geografický a hydrometeorologický ústav Dobruška

Pozornost autorů byla zaměřena na:

A) Historii tvorby parku

Založení parku, zahraniční ideové předlohy, inspirační zdroje

B) voluptoár

pamětní kameny, pěšiny, chodníky, cesty, můstky, propustky, vyhlídky, altány, odpočívadla,
vodovod s vodárenskou věží, konírny, zásobní zahradu a zahradnictví, bažantnici, střelnici, konírnu, společenské aktivity v parku, hospodářské dvory, lesní hospodaření, lesnické objekty a loveckou činnost v revírech

Proměny
zámeckého
parku v Hradci
nad Moravicí

Prosecky
almanachu
parku v Hradci
nad Moravicí

v letech 1774-1945

Proměny
zámeckého
parku v Hradci
nad Moravicí

Popisky
Hradec sta...
Kalendar 2018
final version
Pořadí
písniček - ...
Libreoffice
5.1
16:56
18. 4. 2018

MÍSTO
VYHRAZE
9
17

Jan Karel Bohumil Lichnovský 1721–1788
Karel Alois Lichnovský 1761–1814

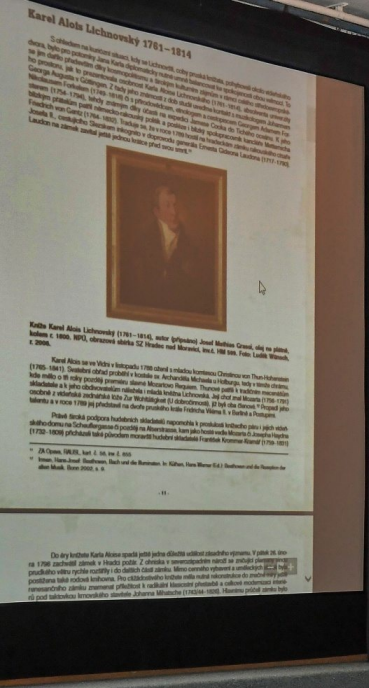

Karel Alois se ve Vídni v listopadu 1788 oženil s mladou hraběnkou Christinou von Thun-Hohenstein (1765–1841). Svatební obřad probíhal v kostele sv. Archanděla Michaela u Hofburgu, tedy v těsném sousedství bytu mého a tři roky později premiéra slavné Mozartovo Requiem. Thunové patřili k tradičním mecenášům skladatele a k jeho obdivovatelům náležela i rodačka knížna Lichnovská. Její choť znal Mozarta (1756–1791) osobně z vídeňské zednářské lóže Zur Wohltätigkeit (U dobročinnosti, již hrál dle Slavová. * Propadl jeho talentu a v roce 1789 jej předvedl na dvoře pruského krále Fridricha Viléma II. v Berlíně a Postupimi.

Právě tímto podporu hudebních skladatelů napomohla k produkční knihovničce pánu i jejich vůdčí skalního domu na Schaufflergasse či použitý na Alserstrasse, kam jako hostí vedle Mozarta či Josepha Haydna (1732–1809) přicházeli také předním monarchů hudební skladatelé František Krammer-Klampl (1759–1851)

* ZA Opava, SRLRS, kart. č. 56, inv. č. 855
Ignaz Hans-Josef Boethoven, Bach und die Romantiker. In: Kühart, Hans Werner (Ed.): Beethoven und die Romantiker. Bonn 2000, s. 8.

- 11 -

Do dvy knížete Karla Alexise spadá patří jedna důležitá událost zásadního významu. V pátek 26. února 1796 zachytil zámek v Hradci počáz. Z chronika v severozápadním nárotí se zrůdaji plamen. Byla pruského větru rychle rozšířily i do dalších částí zámku. Mimo cenného vybavení a uměleckých děl byla postihna také rodová knihovna. Po zkládatelského knížete vella nutná rekonstrukce do značné míry pod renesančního zámku znamenal příležitost k radikální klasicistní přestavbě a celkové modernizaci interiérů pod taktovkou hrnovického stavitele Johanna Mihatsche (1763/64–1826). Hlavními prvků zámku bylo

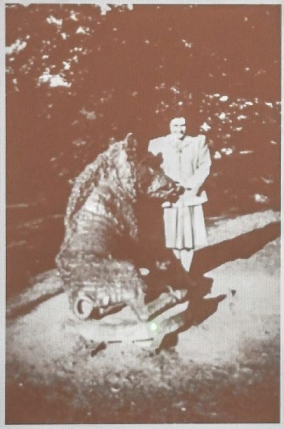

Bronzová socha kance v jižním parteru parku za budovou Bílého zámku, autor neznámý, fotografický tisk, okolo r. 1940. Soukromý archiv Petr Havrlant

Patrně během diplomatické mise Karla Marii Lichnovského k papeži Lvu XIII. do Říma v roce 1886[9] zakoupil kníže u italských kamenosochařů kamenné busty Herma a mladého Marca Aurelia, které byly osazeny na mramorové sloupy v jižním parteru u zámecké budovy. Tyto busty snad pocházely z dílen Gaetana Rossi či Leone Clerici, od nichž kníže také zakoupil kopie antických torz umístěných dodnes ve spojovacím novogotickém koridoru Bílého zámku. Oba výše uvedené autory lze vnímat jako příkladné zástupce široké skupiny římských, resp. italských sochařů, jejichž dílny se specializovaly na reprodukci antických originálů, tedy artikl, jehož obliba v poslední třetině 19. století vrcholila. K týmž sochařům lze přiřadit i Michele Amodia z Neapole, z jehož dílny pochází bronzová figura sedícího Merkura, volná kopie sochy objevené v Herculaneu. Socha byla osazena na lomový kámen u vyhlídkové terasy pod Bílou věží. Dnes je součástí instalace Bílého zámku v Hradci nad Moravicí.

[9] Karel Maria Lichnovský jako mimořádný vyslanec převážně papeži Lvu XIII. listiny týkající se nástupu Viléma II. na trůn. Volba Lichnovského jako vyslance byla u německého dvora motivována jeho římskokatolickým vyznáním, dlouhou katolickou tradicí rodiny a jejím aktivním působením ve prospěch církve.

Bronzová socha Herma pod terasou Bílé věže, autor Michel Amodio, Neapol, okolo r. 1890. NPÚ, sbírka SZ Hradec nad Moravicí, inv. č. HM 7094. SZMO, fotografický archiv, inv. č. Ak.759.

Kromě doplnění parku o kvalitní umělecká díla plánoval od 60. let 19. století kníže Karel Maria Lichnovský rozsáhlé přebudování zámku a také stavbu nového hospodářského areálu s konírnami, která se parkových úprav nejbližšího okolí zámku bezprostředně týkaly. Tímto, ve 2. polovině 19. století z velké části realizovaným záměrům, ustoupily i stavby původních koníren, zámecké oranžérie i mnoho domů na dosavadním náměstí města Hradce. Jejich výstavbě jsou věnovány následující samostatné kapitoly této publikace.

Kočárové vyjížďky a vyjížďky na koni

Panstvo s oblibou vyjíždělo v bryčkách či kočárech na projížďky parkem či po blízkém okolí. Kněžna Marie ráda kočírovala spřežení poníků. Častým cílem těchto jízd bývaly okolní kopce Kalvárie, Hanuše se švédskými šancemi nebo domoradovický kopec, údolí řeky Moravice u obce Zimrovice či údolí Kajlovce. Oblíbené vyjížďky se mj. konaly po hlavní silnici (směřující do Fulneku) směrem ke svitské oboře (Saugarten) nebo k hájence v Lesních Albrechticích. Delší projížďky a výlety směřovaly do Oder, Fulneku nebo na zámek do Dolních Životic k hrabatům Larisch-Mönnich nebo na zámek do Raduně k hrabatům Blücherům.

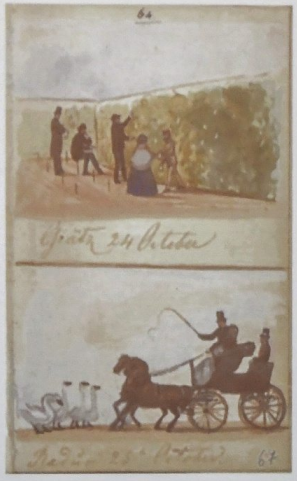

Aktivity knížat Lichnovských a členů Bratrstva sv. Huberta v areálu zámeckého parku v Hradci a jeho blízkém okolí, (trhání hroznů vinné révy v zámeckém zahradnictví a vyjížďka do blízké Raduně). MZA, fond Rodinný archiv Sylva Taroucca, G.445, inv.č. 324. Skicář Jetty Gallenbergové, manželky Bedřicha Gallenbera, člena a spoluzakladatele Bratrstva sv. Huberta.

Jako kočárové cesty byly využívány a upraveny - okružní komunikace okolo Jízdárny (Reitwiese) a tradiční (po vrstevnici vedená cesta) později nazvaná *Karl Max Weg nach den Halben Wald*. Projížďky kočárem či přímo jízda na koních v náročném terénu byly oblíbenou kratochvílí i řady hostů, [illegible] příbuzných, kteří se na zámek vraceli i k dlouhodobějším pobytům. Jezdectví na profesionální úrovni se věnovali i všichni tři bratří kněžny Marie, tedy Leopold (1827-1894), Alexander (1828-1887) a August Philipp (1840-1913), důstojníci v pruské a rakouské armádě. V daníku je zmiňována i jejich účast na závodech a steeplechase v Düsseldorfu, Lippspringe či Pardubicích, ale důvěrně z koňského hřbetu poznali i okolí Hradce.

„Nur um uns Freude zu bereiten, liess Carl Max uns beide reiten. Wie werde ich den Tag vergessen, an dem ich auf dem Pferd gesessen" – vzpomínala i Mechtildina mladší sestra Anna Mathilde Arco-Zinnberg (1890-1953) na projížďky na koních Pizz a Pizza během pobytu na Hradci v červenci 1907. V rýmovaném textu na rozloučenou zapsaném do návštěvní knihy hradeckého zámku o čtyři roky později (1911) věnovala verše svým oblíbeným koním, kterými byli Ascenseur, Monna Vanna a Bimba.

Leb wohl, du schwarze Bimba du, von mir aus hast du jetzt a Ruh;
Ach Schimmel, muss mich von dir trennen. Wirst, nächstes Jahr du mich noch rennen?
Adieu mein lieber Ascenseur, verlasse dich à contre-cœur. ...
Monna Vanni, bleib weich und fromm, dann reit ich, wenn ich wieder komm.
Somit werd ich nach Hause gehen und sage Euch Auf Wiederseh´n.[5]

Tenis

Někdy po roce 1900 byl v parku zřízen travnatý tenisový kurt. Tento kurt se nacházel na parkové louce pod Bílou věží, v podzámčí, pod východním zalesněným svahem. Projekt dřevěného tenisového altánu (na převlékání a odpočinek) u kurtu je datován roku 1905, jako stavitel je uveden Julius Lundwall z Opavy.[6] Vybudování travnatého tenisového hřiště nebylo náhodné. Karl Max Lichnovský (1860-1928) si totiž během svého prvního pobytu ve Velké Británii (1884-1885) oblíbil činorodý životní styl Angličanů. Již v 90. letech 19. století se ve Vídni stal členem řady sportovních spolků a sdružení (*Jockey-Club für Oesterreich, Jagdschiess-Club, Union Fecht-Club, Wiener Bicycle-Club*), avšak nejvíce si ze sportů oblíbil tenis (*Lawn-Tennis-Club*).[7] Tenisové kurty si kníže posléze nechal zbudovat i v Chuchelné.

Plán dřevěného tenisového pavilónu, autor Julius Lundwall, Troppau, r. 1905. ZAO, Velkostatek Hradec, inv. č. 554

[5] Státní zámek Hradec nad Moravicí, HM10346 Fremden-Buch des Fürstlichen Schlosses Grätz, s. 81 a 97.
[6] ZAO, Velkostatek Hradec, kart. č. 86, inv. č. 554.
[7] ZAO, RAUBL, kart. č. 62 a 63, inv. č. 950.

Fotografie ze slavnostního odhalení nové pamětní desky a přejmenování Kaiser Wilhelms Höhe na vyhlídku Petra Bezruče, autor neznámý, fotografický tisk, r. 1947. **Soukromý archiv Marek Vich**

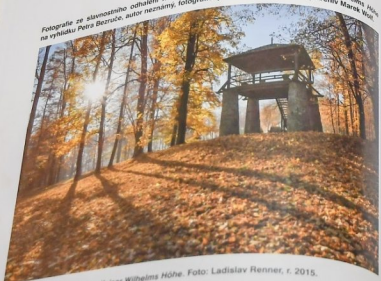

Vyhlídka v zámeckém parku Kaiser Wilhelms Höhe. Foto: Ladislav Renner, r. 2015.

25. MECHTILDEN HÖHE - MECHTILDINA VÝŠINA

Mechtilde Lichnovská, rozená Arco-Zinneberg (1879–1958)

GPS: 49.8627564N, 17.8611047E

rozměry kamene: výška 106 cm, šířka 190 cm, tloušťka 31 cm

***Pamětní kámen Mechtilden Höhe.* Foto: Petr Havrlant, r. 2017.**

Pamětní kámen se nachází v horní partii bývalé vyhlídkové parkové louky na vrcholu Říjnového kopce , poleží Hanuše nad Žimrovickou skálou. Dnes zcela zalesněné místo v minulosti poskytovalo nerušené výhledy na areál zámeckého parku i s jeho budovami.

26., 27. MECHTILDEN WEG - MECHTILDINA CESTA

Mechtilde Lichnovská, rozená Arco-Zinneberg (1879-1958)

GPS: 49.8637661N, 17.8616628E

rozměry kamene: výška 45 cm, šířka 64 cm, tloušťka 26 cm

Cesta vedoucí z Mariánské louky na vrchol Říjnového kopce byla po roce 1904 označena na svém počátku a konci dvojicí kamenů nazvaných *Mechtilden Weg*. Spodní z kamenů umístěný původně u hlavní komunikace Hradec nad Moravicí - Žimrovice byl v minulosti vyvrácen a osazen mimo původní lokaci do zá- meckého parku. Druhý z kamenů na konci Mechtildiny cesty se dodnes nachází na původní místě.

Kameny Mechtilden Höhe a Mechtilden Weg nesou jméno kněžny Mechtildy Kristiny Marie Lichnov- ské rozené Arco-Zinneberg (8. 3. 1879– 4. 6. 1958). Mechtilde se narodila jako třetí (z deseti!) dítě Maxmili- ana, hraběte Arco-Zinneberg (1850–1916) a Olgy, baronky von Werther (1853–1937) na rodovém zámku Schönburg v Dolním Bavorsku. V mládí absolvovala konzervativní výchovu na klášterní škole v Riedenbur- gu a poté v Mnichově. Tíhla k literatuře, tanci a umění a tyto zálíby ji neopustily ani ve vyšším věku.

V roce 1904 se po krátké známosti provdala 20. 8. za (o devatenáct let staršího) kariérního pruského diplomata knížete Karla Maxe Lichnovského. V následujících letech 1905–1907 se z tohoto manželství narodily v rychlém sledu tři děti: Vilém, Leonora Marie a Michael Max. Díky manželově kněžna velmi často pobývala v Ber-